

Leon Lech Beynar – Paweł Jasienica (1909 – 1970)

POCZĄTKI NA ZIEMI SOKOŁOWSKIEJ

Urodził się 10 listopada 1909 r. w rosyjskim Symbirsku nad Wołgą. W 1920 przyjechał wraz z rodzicami do Wilna, gdzie ukończył studia historyczne. Pracował jako nauczyciel historii w Grodnie, następnie był spikerem wileńskiej rozgłośni Polskiego Radia. Uczestnik kampanii wrześniowej, konspirator ZWZ-AK na Wileńszczyźnie. Pełnił m.in. funkcję adiutanta, a następnie zastępcy dowódcy 5 Wileńskiej Brygady AK rotmistrza Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki”. Brygada po odtworzeniu na Białostocczyźnie rozpoczęła wiosną 1945 r. walki z komunistycznym terrorem na Podlasiu. Wśród walczących ponownie znalazł się porucznik Leon Lech Beynar „Nowina”. Z początkiem sierpnia wyruszył wraz z 1. szwadronem na teren powiatu sokołowskiego.

Źródło: domena publiczna

W powiecie sokołowskim, pod miejscowością Sikory 8 sierpnia 1945 r. 1. szwadron porucznika Zygmunta Błażejewicza „Zygmunta” sławnej 5 Wileńskiej Brygady AK (80 ludzi, w tym porucznik Leon Beynar „Nowina”) wraz z 20-osobową grupą ppor. Władysława Łukasiuka „Młota” rozbił grupę operacyjną „ludowego” Wojska Polskiego z 2. batalionu 2. pułku 1. Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki, liczącą 119 żołnierzy, a poruszającą się 4 samochodami ciężarowymi.

Dywizja została skierowana na Podlasie, aby łamać opór społeczeństwa przeciwko władzy komunistycznej. Podczas bitwy poległo ok. 16 żołnierzy i oficerów, a do niewoli dostało się ich 72. Nad polem zmagania latały dwa sowieckie samoloty, zwane kukuruźnikami. Rannymi przeciwnikami zajęły się sanitariuszki szwadronu, a jeńców partyzanci wkrótce puścili wolno. Wśród zdobyczy znajdowało się wiele broni, w tym działko 45 mm. Po zwycięskiej bitwie rozpoczął się partyzancki odwrót przed nadciągającą kolejną obławą. Jego trasa wiodła m.in. przez wieś Zaleś, niedaleko od Sterdyni.

W nocy z 8/9 sierpnia 1945 r. podczas odwrotu Leon Lech Beynar został ranny w udo podczas starcia szwadronu z grupą 1. Brygady Pancernej im. Bohaterów Westerplatte pod Zalesiem.

Rannego „Nowinę” przetransportowano na punkt sanitarny w Hilarowie, w gospodarstwie Kuligowskich. Pomocy medycznej udzielili mu lekarze z Sokołowa Podlaskiego - Antoni Perłowski „Korybut” i Edward Perłowski „Ojciec”. Po tygodniu został przerzucony do państwa Murawskich w Zagórzu koło Kiełpinia.

Wkrótce opuścił powiat sokołowski, skąd przerzucony został do miejscowości Jasienica w powiecie Ostrów Mazowiecka. Tam ukrywał się na plebani u ks. Stanisława Falkowskiego, administratora tamtejszej parafii. Jasenicę opuścił w styczniu 1946 r. wyjeżdżając do Krakowa.

Wkrótce stał się znanym pisarzem, opozycjonistą prześladowanym przez władze PRL, autorem takich książek jak m.in. *Polska Piastów*, *Polska Jagiellonów*, *Rzeczpospolita Obojga Narodów*. Pisał je jako Paweł Jasienica, pamiętając o tym co się wydarzyło latem 1945 r.

Materiał przygotowany w ramach działań zespołu szkolnego ZS Nr 1 im. K.K. Baczyńskiego w Sokołowie Podlaskim (uczniowie: Malwina Gorczyca, Maja Machniewska, Julia Wójcik, Oliwia Marchel, Aleksandra Skoneczna pod opieką Jacka Odziemczyka), biorącego udział w konkursie "Silni Polską" organizowanym przez IPN.